

„Domiciliul forțat, formă pregătitoare a soluției finale”, mărturia unui evreu reșițean

De Getta Neumann

În 1941 România lui Antonescu a întreprins pregătiri în vederea deportării evreilor în lagăre de muncă sau de exterminare. Una din măsurile cele mai importante a fost concentrarea populației evreiești în orașe, de unde transportul spre lagăre ar fi fost mai simplu de organizat. În cartea sa, Emeric Miki Marosi relatează evenimentele din acei ani.

Cei 267 de evrei din Reșița au primit ordinul de a-și părăsi domiciliul și bunurile. Au ajuns cu trenul la Oravița unde îi așteptau reprezentanți ai micii comunități locale. Au urmat 3 ani de muncă în condiții aspre și umilitoare, ani petrecuți cu spectrul deportării. 23 august 1944 a adus eliberarea, dar începuturile pentru oamenii fără venit, fără loc de muncă au fost dure, iar în septembrie 1944, de frica invaziei germane,

au fost nevoiți să se refugieze în afara orașului.

Martor și supraviețuitor al acelor vremuri, autorul povestește în ritm vioi și cu amănunte colorate și semnificative pe care numai cineva care a trecut prin aceste încercări poate să le cunoască. Narațiunea este pătrunsă de o notă de optimism și un suflu tonic. În ciuda grozăviei experienței, Marosi reușește să releve aspectele pozitive și se arată sensibil la actele de umanitate în acele condiții vitrege. Este impresionat de manifestările de solidaritate a evreilor din Oravița cu cei din Reșița, este mișcat și găsește cuvinte calde de recunoștință pentru comportamentul populației creștine din oraș și pentru acte de curaj civic, cum a fost cazul unor medici ne-evrei care au efectuat operații chirurgicale, cu toate că îngrijirea evreilor în spitale de stat era interzisă.

M-a frapat elogiul comportamentului evreilor discriminați și ostracizați, trăind cu conștiința primejdiei deportării și morții. „Populația evreiască a fost suficient de inteligentă ca să înțeleagă că numai printr-o purtare exemplară și o disciplină riguroasă cu respectarea strictă a dispozițiilor, va putea supraviețui.” (p. 27) Este limpede că cel mai mic gest de răzvrătire ar fi fost penalizat, eventual chiar cu

deportarea individului care se revoltase, poate antrenând pedepse pentru întreaga familie. Cu atât mai pronunțat este sentimentul de victorie în finalul cărții, unde dl. Marosi vorbește despre emigrarea în Israel și unde îl putem vedea într-o fotografie cu unul din nepoți în uniforma Tsahal-ului, a Forțelor de Apărare a Israelului.

Cartea a apărut cu sprijinul și sub egida Centrului de Studii Iudaice din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, 2013, editată de conf. Univ. dr. Speranța Milancovici. Emeric Miki Marosi este de asemenea autorul volumului „Pagini din istoria evreilor la Reșița”, distins cu premiul Iakov Groper la Universitatea Ebraică din Ierusalim.